

NOOIT MEER VERLATEN

'Men noemt je niet langer Verlatene en je land niet langer Troosteloos oord.' Jesaja 62 : 4

Gemeente van Christus,

Niets is zo afschuwelijk voor een mens als van ieder *verlaten* te zijn.

Vervallen in een toestand van volstrekte eenzaamheid.

Onlangs nog vertelde mij een al wat oudere vrouw mij tranen in de ogen: mijn man heeft mij totaal onverwachts verlaten.

Een andere vrouw trok hem meer...

In mijn dagblad las ik van mannen die hun vrouwen dumpen in Marokko,

Ze pikken hun paspoort in en laten ze in de steek.

Zo'n vrouw is van alles en iedereen verlaten en kan geen kant op.

Je kunt je ook verlaten *voelen*.

Wanneer andere mensen, zelfs je familie, je niet willen begrijpen.

Je hebt het gevoel dat geen mens iets om je geeft.

Je voelt je volstrekt eenzaam.

Waar moet je met je gevoelens naartoe?

Wie zet je leven weer op de rails, wie toont begrip, wie geeft je het besef er niet meer alleen voor te staan?

Wel, in de tijd waarin Jesaja deze woorden uitsprak verkeerde de stad Jeruzalem in zo'n troosteloze toestand van *verlatenheid*.

Het was alweer lang geleden dat de stad verwoest was door de Babylonische legers.

Alle inwoners waren in ballingschap weggevoerd.

Wat er over was van stad en tempel waren puinhopen, de jaren door overgroeid door struiken en onkruid. Een wildernis.

Na lange tijd waren in de verlaten stad wel weer mensen komen wonen, teruggekeerde ballingen, een kleine groep Joden.

Maar van herbouw en nieuw leven was nog nauwelijks sprake.

Ze voelden zich een vergeten en verlaten volkje.

Ja, verlaten door wie eigenlijk?

De profeten zijn daar duidelijk in: *God* heeft zijn volk verlaten.

Gevolg: een besef van bang makende eenzaamheid.

Zij waren toch altijd het uitverkoren volk van God?

Maar nu, Israël - Gods volk - een volk zonder zijn God.

Stel u dat voor, gemeente, juist van *dit* volk.

Het volk dat geleefd had, eeuwenlang, in het besef van een nabije God, die een verbond had gesloten juist met Israël en met geen ander volk.

Het volk *'uit Abraham gesproten, dat zoveel gunsten heeft genoten.'*

(Ps. 105:4 OB).

Dit stukje Israël, wat er na de ballingschap nog van over is, Juda, is zijn God kwijt.

Hoe is het zo gekomen?

Ook daar zijn de profeten duidelijk over:

Israël had zelf zijn God verlaten.

De God van het verbond, de Vader van zijn volk - ze hadden Hem *ingeruild*, tegen andere goden en machten.

Die waren aantrekkelijker, verleidelijker, spannender.

Zoals een man die zijn vrouw, een vrouw die haar man verlaat die andere relatie spannender vindt.

Maar als dit volk zijn God dumpst, dan dooft Hij het licht.

Het heeft lang geduurd, maar het volk heeft op den duur deze verlating ervaren als een straf op hun eigen zonden.

Het kwam tot boetvaardigheid, schuldbesef, inkeer.

En er leefde een gevoel van wanhoop: Zou de HEER zijn volk voorgoed hebben afgeschreven?

In een van hun psalmen uit die tijd, Psalm 77, komt dat tot uiting.

In onze berijming:

'Zou de HEER zijn volk verstoten?

Heeft de toorn zijn hart gesloten?

Is zijn gunst voorgoed voorbij?

Blijft niet wat Hij eenmaal zei?'

Een schuldbewust volk in een verlaten stad, een troosteloos oord.||

Gemeente, deze werkelijkheid toen van Juda en Jeruzalem kan ook dienen als model voor de mens en zijn wereld van alle tijden.

Wie God verlaat neemt een enorm risico, namelijk dat *Hij ons* verlaat, dat hij de mens 'laat in zijn val.' (NGB art. 16).

Het spreekt ons aan, want dat inruilen van God voor iets of iemand anders is ook vandaag actueel en zelfs verleidelijk.

Immers, voor het idee van veel moderne mensen heeft de God van de Bijbel zijn tijd gehad.

Meer dan de helft van de Nederlanders heeft geen godsgeloof meer.

Er zijn allerlei rationele argumenten om achter dat hele geloof van bijbel, God en Jezus een punt te zetten en het in te ruilen voor alternatieve visies.

Wanneer je alleen aanneemt wat redelijk bewijsbaar is, kom je met die Bijbel achterop bij het geldende levensbesef.

En we willen wel graag bij de tijd blijven....

De God van Israël, van Jezus de Messias, van die profeten en apostelen, heeft voor velen dan ook afgedaan.

En laten wij, die nog trouw zijn aan de kerk, niet menen dat ons dat voorbijgaat, want deze geest van ongeloof en twijfel hangt als een damp om ons heen en beïnvloedt ieder mens.

Niet alleen dat familieleden die ons lief zijn van kerk en geloof afscheid namen.

Ook ons eigen denken staat voortdurend onder invloed van de tijdgeest, die een geest van ongeloof is.

Wat de bijbel 'zonde' noemt is in wezen *ongeloof*.

En ongeloof, dat is: God vervangen.

Het geloof uittrekken als een jas die bij de voden gaat. Afdgedaan.

En dat kan tot gevolg hebben dat de HEER ons, onze samenleving en onze cultuur *verlaat*.

Dat Hij zijn Geest en invloed terugtrekt, afgewezen als Hij immers is.

Waarom zou Hij dat niet doen eigenlijk?

Waarom zou Hij niet.... een punt zetten achter de relatie. Definitief.

Dat zou toch een zeer begrijpelijke reactie zijn.

Maar ... *Hij doet het niet!*

En dat weet Jesaja.

De profeet doet er het zwijgen dan ook niet toe.

'Om Sions wil zal ik niet zwijgen.' Zo begint hij.

Hij spreekt. Niet maar een goed woordje tot een bedroefd volk, nee, een *Boodschap*, een Tijding, een Belofte.

Groots en vol treffende beelden laat de Geest van God hem verkondigen dat de HERE God het er niet bij laat zitten.

De HEER gedenkt aan zijn verbond, met dit volk eens gesloten.

Wat gaat er komen?

In één woord: *'gerechtigheid'*.

Met een enorm uitstralend effect voor alle volkeren van de wereld.

Ooit werd gedacht bij dat woord 'gerechtigheid' aan straf, een goddelijk pak slaag met een eeuwig karakter, onontkoombaar voor de zondige mens.

Het was Luther die ontdekte: het is anders.

Gods gerechtigheid is HEIL.

Heil van Godswege komt eraan voor een klein geworden volk.

Jeruzalem zal niet meer heten Verlatene en Juda niet meer Troosteloos oord.

De stad krijgt een nieuwe naam: *Mijn Verlangen*, en: *Mijn bruid*.

God zal zich zijn volk toe-eigenen zoals een bruidegom zijn bruid doet.

De echtbreuk wordt hersteld.

Eenzijdig van God uit, zoals altijd.

De band tussen God en zijn volk wordt hier dan ook getekend als een hechte verbintenis van man en vrouw.

Liefdevol en duurzaam.

Prachtige metaforen dus voor herstel, nieuwe luister, vrede, toekomst.

Heil en zegen, zoals we die elkaar toewensen met Nieuwjaar, hier verbeeld in beloften voor dat verlaten, troosteloze volk van Jeruzalem.||

Wat we hier lezen en horen vanochtend, gemeente, is profetie voor Jeruzalem en Israël en vindt zijn eerste vervulling in de herbouw van stad en tempel.

Die is gekomen. In vervulling gegaan.

De stad werd mooier dan ooit en dat cumuleerde in de prachtige tweede tempel.

Toch... een volgende verwoesting is gevolgd, toen de Romeinse veldheer Titus de stad innam en met de grond gelijkmaakte, inclusief de tempel.

De terugkeer van de Joden naar de stad na de Tweede Wereldoorlog wordt door velen gezien als een nieuwe vervulling van Jesaja's profetieën.

Maar wij denken een spade dieper verder te mogen graven.

De diepste vervulling van de profetie zien we in Jezus Christus.

In Hem kwam de Messias naar zijn volk en naar de wereld.

Jezus gaf bij zijn eerste optreden in de synagoge van Nazareth zijn relatie tot de profetieën van Jesaja aan.

Hij las de boekrol van de profeet met het oog op zichzelf.

Die woorden zijn vandaag in vervulling gegaan, zei Hij.

In Hem, Jezus.

En wanneer we dan zijn persoon en optreden vergelijken of toetsen met de woorden van de profeet, dan kunnen we zeggen: *Jezus zoekt het verlatene.*

We lezen ervan in het evangelie, over die verlaten mensen:

Een vrouw die haar enige zoon moest begraven.

Een bezetene die door iedereen werd gemeden.

Een blinde voor wie de wereld totaal duister was.

Een melaatse die ver van de bewoonde wereld moest blijven.

Een verlaten man bij een badwater die, zoals hij zei, 'geen mens had.'

Een tollenaar die door iedereen werd uitgekotst.

Verlaten mensen.

Jezus zocht ze op, bevrijdde hen en zette ze weer in een zinvol levensverband.

We kunnen het ook zo zeggen: zijn doel is *het vervullen van diepmenselijke behoeften.*

De behoeften van mensen die met lege handen staan.

Een eerste teken daarvan zien wij bij de bruiloft in Kana.

Daar voorziet Jezus in de behoefte van het bruidspaar en zijn gasten.

Als de wijn van ons leven op is en we aan de grond zitten, vertwijfeld, vastgelopen in het menselijk tekort – dan komt Hij om in onze behoefte te voorzien.

En zelf stelde Hij vast dat de allerdiepste behoefte is: de vergeving van onze zonden, de kwietschelding van onze schuld voor God.

Hij geeft die. Ruim en royaal.

Zo opent Jezus de Messias het volle leven met God voor ons allen en vraagt van ons: geef mij uw hart, ik vul het met vrede en liefde.

Doe dat dan ook, gemeente, voor het eerst of opnieuw.

Zo komt de profetische belofte in Christus tot haar vervulling.

Niet meer verlaten, maar in Gods nabijheid geborgen.

Niet meer troosteloos, maar in een levend verband opgenomen.

Maar het heeft Jezus wel alles, alles gekost.

Hij deelde de verlatenheid van zijn volk.

De verlatenheid van Jeruzalem.

De verlatenheid van de diaspora.

De verlatenheid van de Duitse moordkampen.

Jezus, van mensen verlaten.

We lezen in het Marcusevangelie over zijn arrestatie.

‘Toen lieten allen hem in de steek en vluchtten weg.....’

Ik denk wel eens: zal er ooit een moment komen in ons land, waarop men zeggen moet: nu hebben alle mensen in dit zo bevoorrechte land Jezus Christus verlaten?

Mensen laten Christus vallen.

Maar het was nog erger voor Hem:

Aan het kruis genageld wist Hij zich tenslotte van zijn Vader verlaten.

Die diepte van *die* verlatenheid is voor ons onpeilbaar, omdat ze de last van de zonde der mensheid betekende.

Waar leidde dat toe?

Ergens belijdt een reformatorische confessie: *‘Opdat wij nimmermeer door God verlaten zouden worden.’*

Hij verlaten, wij vrij. Luther noemde dat de genadige ruil. Hij voor ons.

Gemeente, daar leven wij van. Van die inruil!

We hadden het over God inruilen voor andere machten.

Welnu: ook Jezus *ruilde in*: zijn leven bij en in de Vader verruilde Hij voor

een absolute verlatenheid door de Vader.

Op deze uitzonderlijke manier liet God het niet zitten met ons.||

De beelden van Jesaja gelden nog altijd het huidige volk Israël.

De beloften voor Israël zijn door de HERE nooit ingetrokken.

Ooit heeft de Vroege Kerk gedacht en ook gezegd: God heeft Israël verruild voor ons.

Het oude bondsvolk heeft zijn roeping verspeeld, nu zijn wij aan de beurt...

Maar dat is niet waar. Paulus zou zeggen: Dat zij verre!

Volstrekt niet. (Rom. 11:1)

De HEER houdt de deur voor Israël nog steeds wijd open!

Maar zijn beloften gelden ook de volkeren, wereldwijd.

Gelden ook ons, heidenen die wij zijn.

Nee, God vervult niet al onze wensen.

Wel onze wezenlijke behoeften.

Hij vult de vaten van ons bestaan met de wijn van zijn liefde.

Hij is nabij.

Adieu, eenzaamheid!

Voorbij, verlatenheid. ||

Tenslotte: de teksten van de profeten hebben meestal dubbele bodems, meerdere perspectieven.

Veel is vervuld, veel moet nog komen.

De getekende toekomst is nog niet definitief bereikt.

Israël is er nog niet.

De Kerk is er nog niet.

Onze wereld is er nog niet.

De toekomst staat nog uit.

Waar wacht de Here dan nog op? Het duurt maar en duurt maar....

Waarom? – vraag je je wel eens af.

Ik denk dit: God geeft ons veel tijd en ruimte om ons te bekeren tot Hem.

Lankmoedigheid heet dat geduld van God in oude vertalingen.

God houdt de moed en lang in!

Zijn beloften staan vast overeind: eens komt toch die Grote Dag.

De Dag van Christus, in beelden gezegd: de nederdaling van het *nieuwe Jeruzalem*.

De stad, de naam en het volk van de stad – zij blijven de symbolen van

Gods aanwezigheid en van de definitieve verschijning van de Messias:

Jeruzalem, de stad van God.

Nooit meer verlaten.

De Bruid, Gods gemeente, zal haar Bruidegom ontmoeten.

In het eeuwig koninkrijk van God.

Daar gaat het heen.

Geloofd zijn Christus. Amen.